

Capaciteitsorgaan adviseert bijna dertig procent meer huisartsen op te leiden

Het Capaciteitsorgaan heeft de minister van VWS geadviseerd jaarlijks 1.190 meer basisartsen te laten instromen in de huisartsenopleiding. Een stevig advies, want het betekent een verhoging van de huidige instroom met bijna dertig procent. Cisca Joldersma, de nieuwe directeur van het Capaciteitsorgaan, geeft toelichting.

TEKST: FRANK VAN WIJCK FOTO'S: CAPACITEITSORGAAN

“Ons ramingsmodel kent verschillende parameters om een inschatting te maken van de capaciteit die nodig is”, vertelt Joldersma. “Het zorgaanbod is goed te kwantificeren. Voor de zorgvraag zijn de demografische gegevens relevant: wat is er nodig als de bevolking groeit? Die zijn ook te koppelen aan de historische zorgvraag. Maar de ontwikkeling in de toekomstige zorgvraag is ook een parameter en die is moeilijker in te schatten. We maken hierbij onder andere gebruik van de expertise vanuit de beroepsgroep. Zo hebben we bij de huisartsen rekening te houden met horizontale en verticale substitutie. Met horizontale substitutie bedoelen we de verschuiving van zorgtaken van bijvoorbeeld de tweede naar de eerste lijn, en dus ook naar de huisartsen. Die beweging zien we inderdaad en daar is rekening mee gehouden. Met de verticale substitutie bedoelen we de vraag of de huisarts taken bij anderen kan neerleggen, zoals doktersassistenten en praktijkondersteuners. Daarin zien we nog niet zoveel concrete verschuivingen ten opzichte van de vorige raming.”

Sociaal domein

In relatie tot de toekomstige zorgvraag kan worden gewen-

“De hogere instroom die we adviseren is deels al nodig om het bestaande aanbod op peil te houden.”

zen op het Integraal Zorgakkoord, waarin toch wel wordt stilgestaan bij het gegeven dat niet iedere vraag die bij de huisarts terecht komt een daar passende zorgvraag is. Als naar dat besef wordt gehandeld – als wordt ingezet op versterking van het sociaal domein dus – heeft dit invloed op de benodigde huisartscapaciteit. Bedoelt Joldersma met haar laatste opmerking dat het Capaciteitsorgaan dit niet heeft meegewogen in haar raming?

“Het is in de gesprekken wel aan de orde gekomen”, zegt ze. “We zien inderdaad dat een aantal vragen in het contact tussen patiënt en huisarts betrekking heeft

op andere dan medische zaken, maar we zien op dit moment nog niet dat dit zoveel invloed heeft op de behoefte aan huisartsenzorg. Als huisartsen de kans krijgen om beter samen te werken met het sociale domein, zou dat de hoeveelheid werk voor huisarts kunnen verlichten. We moeten echter eerst gaan zien of dit daadwerkelijk effect gaat hebben voordat we er iets mee kunnen doen in de raming. Voor een volgende raming zullen we dat zeker monitoren.”

Verbaasde reacties

Op social media reageerden een aantal huisartsen met enige verbazing op het advies van het Capaciteitsorgaan. Niet alleen vanwege het feit dat momenteel meer huisartsen worden opgeleid dan ooit, maar ook omdat het nu al niet lukt om het huidige aantal opleidingsplaatsen gevuld te krijgen. De achterliggende vraag van deze huisartsen was of het advies van het Capaciteitsorgaan wel realistisch is.

Joldersma reageert: “Kijkend naar het bestaande aanbod stelt het ramingsmodel de vraag of daarmee kan worden voldaan aan de bestaande zorgvraag. Het antwoord is dat we nu al tekorten zien. Bovendien is er de komende jaren sprake van huisartsen die met pensioen gaan, en er zijn ook huisartsen die om andere redenen stoppen met het vak. De hogere instroom die we adviseren is dus deels al nodig om het bestaande aanbod op peil te houden. Daarnaast kijken we naar de vraag welk aanbod nodig is om aan de toekomstige zorgvraag te kunnen voldoen. Dat leidt tot een instroomadvies over wat nodig is om over achttien jaar evenwicht tussen vraag en aanbod in het aantal huisartsen te bereiken. Het is vervolgens aan het ministerie van VWS en aan het veld om daarmee aan de slag te gaan. Daarbij is nog op te merken dat het aantal plaatsen dat het ministerie de laatste jaren beschikbaar heeft gesteld en het aantal dat is ingevuld niet helemaal gelijk was aan elkaar, maar toch wel bij elkaar in de buurt kwam.”

Tekort of niet

Een ander punt van aandacht is de discussie over de vraag of feitelijk wel sprake is van een tekort aan huisartsen. Een van de geluiden in deze discussie is: er is geen tekort aan huisartsen, maar een tekort aan huisartsen die kiezen voor praktijkhouderschap. Veel huisartsen, vooral de jonge generatie, kiezen voor waarnemerschap.

“We hebben in de voorbereiding op ons advies geconstateerd dat het aantal praktijkhouders is afgenomen; in 2011 was het aantal praktijkhouders nog bijna driekwart van alle werkzame huisartsen en in 2021 is dat teruggelopen tot ongeveer de helft”, zegt Joldersma. “Het is aan het veld en aan de beleidmakers is om te bepalen hoe ze daarmee omgaan.”

Monitoring Nivel

Bijna tegelijkertijd met het advies van het Capaciteitsorgaan verscheen een nieuwsbericht van Nivel Beroepsregistraties in de Gezondheidszorg. Hierin werd gesteld dat het aantal huisartsen in Nederland in de afgelopen jaren is toegenomen en dat zij vaker in loondienst werken of als vaste waarnemers. Het bericht stelt verder dat sprake is van een duidelijke toename van het aantal duo- en groepspraktijken in Nederland. Het aantal regulier gevestigde huisartsen is in de periode 2020-2022 met vijf procent toegenomen. Maar het aantal praktijken is nagenoeg gelijk gebleven. De conclusie is dat steeds meer huisartsen werkzaam zijn in een praktijk in duo- of groepsverband en dat per praktijk gemiddeld steeds meer huisartsen werkzaam zijn.

LHV POSITIEF

In een reactie heeft de Landelijke Huisartsen Vereniging laten weten zich te kunnen vinden in het advies van het Capaciteitsorgaan aan de minister. De vereniging pleit er al jaren voor dat meer huisartsen kunnen worden opgeleid, om aan de stijgende zorgvraag te kunnen voldoen. Het blijft ook de komende jaren enorm belangrijk om meer opleidingsplaatsen aan te bieden en die ook gevuld te krijgen, stelt de vereniging.

Ze stelt verder dat de forse stijging – bijna dertig procent – in lijn is met de toekomstvisie *Arts 2040* van de KNMG, waarin wordt voorspeld dat er veel meer artsen in de extramurale vakken moeten komen. De LHV ziet een bijdrage voor zichzelf weggelegd in het werven van meer huisartsopleiders als dit nodig blijkt te zijn.